Адміністративне право і процес

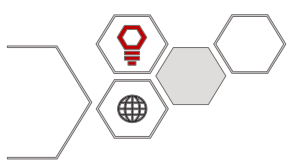
УДК 342.9:340.69:004

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18949189>**Цифровізація судових експертиз як об'єкт адміністративно-правового регулювання****Комарницький Михайло Михайлович,**

аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»,

м. Львів, Україна, <https://orcid.org/0009-0003-6560-0322>**Прийнято: 17.01.2026 | Опубліковано: 31.01.2026**

Анотація: У статті досліджено цифровізацію судових експертиз як об'єкт адміністративно-правового регулювання в Україні. Обґрунтовано актуальність проблематики в контексті цифрової трансформації публічного управління та посилення вимог до доказової надійності в умовах воєнного стану. Проаналізовано понятійно-категоріальний апарат цифровізації у сфері судово-експертної діяльності, зокрема розмежовано поняття оцифрування, цифровізації та цифрової трансформації, а також визначено співвідношення між цифровою криміналістикою, електронними доказами та електронним висновком експерта. Запропоновано авторське визначення цифровізації судових експертиз як нормативно й технологічно опосередкованого перепроєктування процедур призначення, виконання та документування судової експертизи. Розкрито нормативно-інституційний каркас цифровізації судово-експертної діяльності, що включає законодавче визначення суб'єктів, підзаконне наказне регулювання процедур призначення й документування експертиз, реєстрову інфраструктуру Державного реєстру атестованих судових експертів та адміністративні процедури присвоєння кваліфікації через

цифрові канали публічного сервісу. Охарактеризовано адміністративно-правові режими цифрової трансформації експертних процедур: режим електронного документа з кваліфікованим електронним підписом та печаткою, режим електронних довірчих послуг, режим управління даними як об'єктом публічного адміністрування. Висвітлено проблематику стандартів довіри, кіберстійкості та управління ризиками в умовах воєнного стану, включно з міжнародними стандартами обігу цифрових доказів, форензичних процесів ISO 21043 та ISO/IEC 27037. Визначено компаративні орієнтири та євроінтеграційні імперативи цифровізації, зокрема вимоги функціональної сумісності з європейськими режимами довірчих послуг eIDAS, захисту персональних даних GDPR, регулювання штучного інтелекту та транскордонного доступу до електронних доказів. Сформульовано пропозиції щодо побудови єдиної адміністративно-правової моделі «цифрової довіри» в системі судово-експертної діяльності.

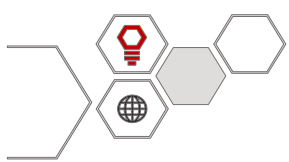
Ключові слова: цифровізація судових експертиз; адміністративно-правове регулювання; електронний висновок експерта; електронні докази; кваліфікований електронний підпис; Державний реєстр атестованих судових експертів; кіберстійкість; цифрова довіра; євроінтеграція; ISO 21043.

Digitalization of forensic examinations as an object of administrative and legal regulation

Mykhailo Komarnytskyi,

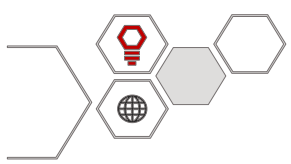
Postgraduate Student, Lviv University of Business and Law,
Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0003-6560-0322>

Abstract: The article examines the digitalization of forensic examinations as an object of administrative-legal regulation in Ukraine. The relevance of the issue is substantiated in the context of the digital transformation of public administration and

the heightened requirements for evidentiary reliability under martial law conditions. The conceptual and categorical framework of digitalization in the field of forensic expert activity is analyzed; in particular, the concepts of digitization, digitalization, and digital transformation are delineated, and the relationship between digital forensics, electronic evidence, and the expert's electronic opinion is defined. The author proposes a definition of the digitalization of forensic examinations as a normatively and technologically mediated redesign of the procedures for assigning, conducting, and documenting forensic examinations. The regulatory-institutional framework of the digitalization of forensic expert activity is revealed, including the legislative definition of subjects, subordinate regulatory ordering of procedures for assigning and documenting examinations, the registry infrastructure of the State Register of Certified Forensic Experts, and administrative procedures for qualification through digital public service channels. The administrative-legal regimes of digital transformation of expert procedures are characterized: the regime of electronic documents with a qualified electronic signature and seal, the regime of electronic trust services, and the regime of data management as an object of public administration. The issues of trust standards, cyber resilience, and risk management under martial law conditions are elucidated, including international standards for handling digital evidence and the forensic process standards ISO 21043 and ISO/IEC 27037. Comparative benchmarks and European integration imperatives of digitalization are identified, notably the requirements of functional compatibility with the European trust service regime eIDAS, the personal data protection standard GDPR, artificial intelligence regulation, and cross-border access to electronic evidence. Proposals are formulated for building a unified administrative-legal model of 'digital trust' in the forensic expert activity system.

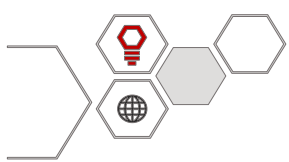
Keywords: digitalization of forensic examinations; administrative-legal regulation; expert's electronic opinion; electronic evidence; qualified electronic signature; State Register of Certified Forensic Experts; cyber resilience; digital trust; European integration; ISO 21043.

Постановка проблеми. Цифровізація судових експертиз формується як складовий сегмент цифрової трансформації публічного управління в Україні, оскільки охоплює організаційно-управлінські процедури діяльності державних спеціалізованих установ, реєстрові та сертифікаційні механізми, вимоги до форми експертного висновку, режими доступу до даних, кіберзахист і відповідальність суб'єктів владних повноважень. Законодавче визначення судово-експертної діяльності як сфери, у якій прийняття та оскарження адміністративних актів підпорядковується загальному закону про адміністративну процедуру, фіксує адміністративно-правову природу значної частини регуляторного масиву, що супроводжує експертне забезпечення правосуддя [25].

Воєнні умови підвищили вимоги до швидкості, відтворюваності та захищеності доказової інформації, включно з електронними даними та цифровими слідами, а цифрові технології в судовій системі набули значення інструмента процесуальної стійкості [30]. Водночас цифровізація породжує нормативно складні ризики: кібератаки, втрату цілісності ланцюга зберігання, підміну метаданих, проблеми інтеперабельності та фрагментацію інформаційних ресурсів, що підтверджується аудитними висновками щодо інформатизаційних проєктів судової влади та стану внутрішнього контролю [15].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правового регулювання судово-експертної діяльності та її цифрової трансформації привертає дедалі більшу увагу вітчизняних і зарубіжних дослідників. А. М. Лисюк та М. В. Очеретний розглядають адміністративно-правове регулювання судових експертиз в Україні, концептуалізуючи відповідний комплекс як систему комплексного державного й правового впливу адміністративно-правовими засобами на правовідносини, пов'язані з проведенням експертиз, та обґрунтовуючи потребу закріплення поняття «експертна послуга» в адміністративно-процесуальному вимірі [17].

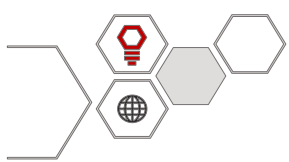

В. О. Михайлов здійснює порівняльний аналіз адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності в Україні та країнах Європейського Союзу, фіксуючи різні моделі організаційного підпорядкування та поєднання державного й приватного секторів, і формулює висновок про необхідність врахування цих відмінностей для обрання української траєкторії реформ [18]. Н. О. Янюк досліджує участь експерта в адміністративно-деліктному провадженні, обґрунтовуючи потребу узгодження процедурних норм різних актів, уніфікації вимог до форми експертного висновку та адаптації процедурних моделей у напрямі сервісного адміністративного права [31].

Д. О. Беззубов, Р. В. Алієв та М. В. Возник аналізують нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності в умовах війни, акцентуючи на змінах регуляторного середовища, зумовлених воєнним станом, та їх впливі на організаційні засади експертного забезпечення [13]. А. Гайченко досліджує сферу експертного забезпечення правосуддя в контексті європейської інтеграції, виокремлюючи пріоритети гармонізації вітчизняних стандартів із європейськими вимогами [14].

І. В. Перезовова, М. Б. Сочка та О. С. Морозова оцінюють стан, динаміку та перспективи експертного забезпечення правосуддя в Україні, пропонуючи системний погляд на інституційні й організаційні виклики експертної системи [19]. В. Шепітько та М. Шепітько розкривають формування, сучасний стан і розвиток доктрини криміналістики та судової експертизи в Україні, окреслюючи теоретичні засади розвитку спеціальних знань у правозастосуванні [28].

Ю. І. Ціжма, О. А. Лишак та О. А. Ціжма розглядають діджиталізацію як рушійну силу вдосконалення судово-експертної діяльності, аналізуючи вплив цифрових технологій на процедурні та організаційні аспекти експертних досліджень [27]. Г. К. Авдєєва досліджує технологізацію криміналістики і судової експертизи, з'ясовуючи її сутність та роль у судочинстві [12].

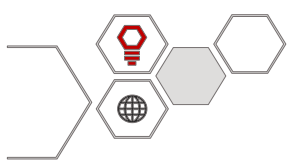

М. Шепітько та К. Латиш аналізують використання штучного інтелекту в судово-експертній діяльності, виокремлюючи можливості та ризики застосування алгоритмічних інструментів у форензичних методиках, зокрема питання пояснюваності, контролю упередженості й відтворюваності результатів [29]. В. В. Ковальов визначає цифровізацію судово-експертної діяльності як один із пріоритетних напрямів реформування системи кримінальної юстиції, обґрунтовуючи потребу системного підходу до впровадження цифрових інструментів [16].

На міжнародному рівні G. S. Morrison, S. Elliot, J. Guinness, L. Sonden та D. Syndercombe Court підготували науковий огляд стандарту ISO 21043 для форензичних наук із перспективи парадигми форензичної дата-сайнс, підкреслюючи роль цього стандарту як «процесного» інструменту структурування етапів від місця події до суду [5].

Виділення невирішених частин проблеми. Попри значний обсяг досліджень окремих аспектів судово-експертної діяльності, комплексний аналіз цифровізації судових експертиз саме як об'єкта адміністративно-правового регулювання залишається недостатньо розробленим. Зокрема, потребують системного висвітлення адміністративно-правові режими цифрової трансформації експертних процедур, співвідношення національних та європейських стандартів цифрової довіри в контексті судової експертизи, а також проблематика кіберстійкості та управління ризиками в умовах воєнного стану.

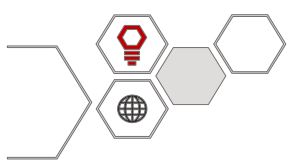
Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження цифровізації судових експертиз як об'єкта адміністративно-правового регулювання, що передбачає: аналіз дефініційного апарату та відмежування суміжних категорій; характеристику української нормативно-інституційної архітектури; виявлення ключових адміністративно-правових режимів цифровізації; компаративну співвіднесеність із європейськими та міжнародними стандартами цифрової довіри, електронних доказів і управління ризиками.

Виклад основного матеріалу. Судова експертиза в українському праві визначається як дослідження на основі спеціальних знань об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що становлять предмет судового розгляду [25]. Ця дефініція задає науково-процесуальний зміст експертизи та водночас окреслює регуляторний контур відносин між замовником експертизи, експертною установою та експертом. Судово-експертна діяльність охоплює організаційно-управлінське забезпечення діяльності державних спеціалізованих установ, контроль з боку органів управління, принципи законності, незалежності, об'єктивності та повноти дослідження [25].

Цифровізацію судових експертиз доцільно визначати як нормативно й технологічно опосередковане перепроєктування процедур призначення, виконання та документування судової експертизи, у межах якого цифрові дані, електронні документи, електронні реєстри, автоматизовані системи та сервіси довіри забезпечують юридично значущі результати експертної діяльності. Нормативним маркером цифровізації є легалізація електронної форми документів судово-експертного провадження: клопотань, висновків, додатків, повідомлень про неможливість надання висновку, оформлених із накладанням кваліфікованого електронного підпису та кваліфікованої електронної печатки установи [22].

Поняття цифровізації потребує розмежування з оцифруванням і цифровою трансформацією. Оцифрування описує перетворення аналогових носіїв у цифровий формат без зміни організаційного процесу. Цифровізація зосереджується на зміні самого процесу через інтеграцію цифрових технологій у ланцюги створення, обігу, зберігання та перевірки документів і даних. Цифрова трансформація охоплює стратегічний рівень перетворень політик і інституцій, спрямований на підвищення гнучкості, прозорості та інклюзивності державних інституцій. Таке розмежування кореспондує з підходами OECD до цифрового урядування як сфери політик і практик,

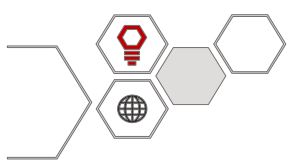

орієнтованих на інноваційність та відкритість уряду через цифрові технології [6].

Суміжним концептом є цифрова криміналістика (digital forensics) — сукупність методів виявлення, збирання, збереження, аналізу та представлення цифрових доказів. Ця сфера належить до стандартизованих технік обігу цифрових даних у кримінальному правосудді. Водночас цифровізація судових експертиз ширша за цифрову криміналістику, оскільки охоплює інституційну архітектуру експертної системи, адміністративні процедури кваліфікації, реєстрові механізми, валідацію методик, управління даними, аудит і кіберстійкість [11].

Ключове розмежування стосується «електронних доказів» та «електронного висновку експерта». Електронні докази в європейських підходах охоплюють будь-які докази, похідні від даних, що містяться або створюються пристроями чи системами, функціонування яких залежить від програмного забезпечення або даних, що зберігаються чи передаються комп'ютерними системами або мережами; концепт зосереджений на допустимості й оцінці достовірності даних [3]. Натомість електронний висновок експерта характеризує форму процесуального документа, що постає внаслідок спеціального дослідження та набуває юридичної сили через дотримання вимог до електронного документа й сервісів довіри [22].

Визначивши категоріальний апарат, доцільно перейти до аналізу нормативно-інституційного каркасу цифровізації судово-експертної діяльності в Україні. Українська модель ґрунтується на законодавчому визначенні суб'єктів та інституційній сегментації: державні спеціалізовані установи різної відомчої підпорядкованості, експертні установи комунальної форми власності, атестовані експерти поза державними установами, інші фахівці у визначених законом випадках. Перелік державних спеціалізованих установ охоплює установи у сфері управління міністерств та інших органів,

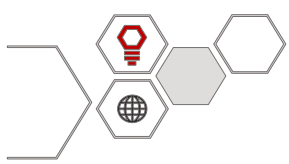
зокрема органів сектору безпеки, що структурно підвищує значення уніфікованих цифрових стандартів і режимів обігу даних [25].

Адміністративно-правову «вісь» цифровізації формують підзаконні акти, у межах яких фіксуються процедури призначення, організації та документування експертиз. Ключове значення має наказне регулювання Міністерства юстиції України, що деталізує рух матеріалів, вимоги до оформлення висновку та комунікацію експертної установи із замовником, включно з електронною формою процесуальних документів і кваліфікованими електронними довірчими інструментами [22].

Регістрова інфраструктура цифровізації прямо закріплена у Порядку ведення Державного реєстру атестованих судових експертів. Реєстр є офіційною електронною базою даних, держателем якої визначено Міністерство юстиції України, а технічним адміністратором — ДП «Національні інформаційні системи», на яке покладено обов'язок супроводу програмного забезпечення, надання доступу, збереження та захисту даних. Структура відомостей реєстру включає юридично значущі атрибути кваліфікації, дисциплінарних рішень та офіційної електронної адреси, що забезпечує цифрову взаємодію із замовниками експертиз і публічний контроль [23].

Адміністративна процедура присвоєння кваліфікації судового експерта вбудовується у цифрові канали публічного сервісу: електронна комунікація допускає подання заяви й документів у вигляді сканкопій на офіційну електронну адресу, а нормативно анонсований перехід до автоматизованого тестування під час атестації засвідчує подальше зміщення процедур у цифрове середовище [20].

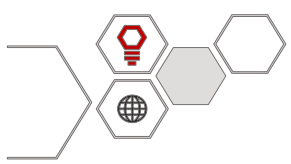
Системний контекст цифровізації експертного забезпечення правосуддя визначається цифровізацією судової інфраструктури, включно з побудовою, впровадженням та адмініструванням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) та її підсистем. Це створює

інтероперабельні вимоги до обігу експертних документів і даних між судами, органами розслідування та експертними установами. Аудитні висновки фіксують значні обсяги видатків і водночас проблеми внутрішнього контролю, що підсилює значення адміністративно-правових механізмів управління цифровими ризиками [15].

Описана інституційна архітектура становить організаційну рамку, проте повноцінне розуміння цифровізації судових експертиз потребує характеристики адміністративно-правових режимів та інструментів цифрової трансформації експертних процедур. Адміністративно-правове регулювання цифровізації реалізується як поєднання нормативного регулювання (закон, підзаконні акти, стандартизаційні посилання), індивідуальних адміністративних актів (рішення кваліфікаційних комісій, дисциплінарні рішення, акти включення або виключення з реєстру), адміністративних процедур (атестація, реєстрація, ведення реєстрів, доступ до інформації), а також технічного адміністрування державних інформаційних ресурсів та контролю за їх функціонуванням. Концептуалізація відповідного комплексу як «адміністративно-процесуального регулювання судових експертиз» представлена в українській доктрині через ідею комплексного державного й правового впливу адміністративно-правовими засобами на правовідносини, пов'язані з проведенням експертиз, а також через постановку питання про закріплення поняття «експертна послуга» в адміністративно-процесуальному вимірі [17].

Правовий ефект цифрових результатів експертизи залежить від режиму електронного документа та режиму електронних довірчих послуг. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» задає організаційно-правові засади використання електронних документів [21], а Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» формує національну конструкцію кваліфікованого електронного підпису та печатки як механізмів автентифікації й цілісності. На рівні спеціального

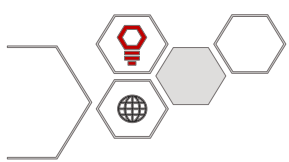

підзаконного регулювання вимога накладання кваліфікованого електронного підпису експерта та кваліфікованої електронної печатки експертної установи на файли електронного висновку утворює окремий адміністративно-правовий режим «цифрової доказової форми» експертного документа, у якому технологічний інструмент набуває функції юридичної гарантії [22].

Окремий блок інструментів пов'язаний із «даними як об'єктом управління». Державний реєстр атестованих експертів не обмежується інформаційною довідкою, а забезпечує інституційно значущі функції: селекцію компетентного експерта, публічну перевірку статусу, дисциплінарний комплаєнс, комунікацію через офіційні електронні контакти, а також технологічний захист даних у межах функцій адміністратора реєстру [23]. Розширення електронних реєстрів у суміжних сегментах судової експертизи проявляється у включенні до підзаконних процедур посилань на електронні державні інформаційні ресурси, зокрема електронний реєстр геномної інформації, що підсилює вимоги до правового режиму метаданих, доступу та кіберзахисту [22].

Адміністративно-правова проблематика цифровізації проявляється й у процедурному «стику» між судовою експертизою та адміністративними провадженнями. Дослідження участі експерта в адміністративно-деліктному провадженні обґрунтовує потребу узгодження процедурних норм різних актів, уніфікації вимог до форми експертного висновку, включно з електронним форматом, а також адаптації процедурних моделей у напрямі сервісного адміністративного права [31].

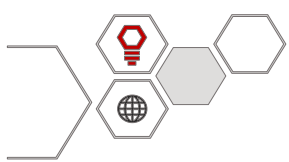
Окреслені адміністративно-правові режими набувають особливого значення в контексті стандартів довіри, кіберстійкості та управління ризиками під час війни. Цифровізація судових експертиз у воєнних умовах виходить за межі оптимізації документообігу й перетворюється на механізм забезпечення доказової надійності в ситуаціях обмеженого доступу до місць подій, міграції населення, руйнування інфраструктури, підвищеної інтенсивності кібератак, а

також широкого використання цифрових слідів воєнних злочинів. Стандартизація обігу цифрової інформації в практиках документування міжнародних злочинів підкріплюється Берклійським протоколом щодо цифрових відкритих джерел, який запроваджує вимірювані стандарти збору, збереження, перевірки та безпеки цифрової інформації, орієнтованої на подальше використання у правових процесах [1].

Управління ризиками цифрової судової експертизи концентрується навколо трьох «вузлів довіри»: автентичність, цілісність, відтворюваність. Рада Європи у Настановах щодо електронних доказів у цивільному та адміністративному судочинстві формулює вимогу врахування сервісів довіри для встановлення надійності електронних даних, забезпечення їх зберігання із дотриманням читабельності, доступності, цілісності, автентичності та, за потреби, конфіденційності й приватності, включно зі стандартизованими метаданими [3]. Управління ООН з наркотиків та злочинності впорядковує стандарти та найкращі практики цифрової криміналістики, включно з логікою фаз обігу цифрових доказів і орієнтацією на стандарти ISO/IEC 27037 щодо ідентифікації, збирання, вилучення та збереження цифрових доказів [11].

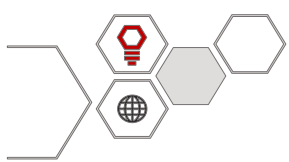
Стандарти якості та валідації у форензичній сфері переходять у площину «адміністративного забезпечення наукової валідності». Аналітичні матеріали про реформування судово-експертної системи в Україні, підготовлені в рамках проєкту ЄС Pravo-Justice, рекомендують розгортання програм незалежного міжлабораторного контролю якості (proficiency testing) та активізацію стандартизації, що має підготувати систему до впровадження ISO 21043 як комплексного стандарту форензичного процесу, а також застосування ISO/IEC 27037 для цифрових доказів [26]. На міжнародному рівні наукові огляди підкреслюють роль ISO 21043 як «процесного» стандарту форензики, орієнтованого на якість і структурування етапів від місця події до суду, при збереженні зв'язку з лабораторною компетентністю, що традиційно підтверджується ISO/IEC 17025 [5].

Кіберстійкість цифровізованої експертної діяльності в Україні має подвійний нормативний контекст. З одного боку, Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» визначає рамкові засади захисту життєво важливих інтересів у кіберпросторі [24], а законодавство про захист персональних даних формує вимоги до обробки та захисту персональних даних, що прямо зачіпає експертні реєстри, матеріали справ, біометричні та генетичні дані. З іншого боку, європейський Загальний регламент захисту даних (GDPR) встановлює принципи й обов'язки щодо безпеки обробки та оцінювання ризиків, що задає референтну модель для адаптації українського правового режиму приватності в частині цифрових експертиз і судової інформатизації [8].

Окремий вимір ризиків утворює застосування алгоритмічних та AI-інструментів у форензичних методиках. Включення штучного інтелекту в судово-експертні процеси посилює вимоги до пояснюваності, контролю упередженості й відтворюваності результатів, що дістає нормативне відображення у Регламенті ЄС про штучний інтелект (AI Act) [9].

Проведений аналіз адміністративно-правових режимів і ризиків закономірно підводить до компаративних орієнтирів та євроінтеграційних імперативів цифровізації судових експертиз. Євроінтеграційна оптика концентрується на трьох взаємопов'язаних площинах: цифрова довіра, транскордонний доступ до електронних доказів, стандарти якості форензичного процесу. Європейський режим довірчих послуг визначається Регламентом eIDAS, що встановлює правові рамки електронної ідентифікації та довірчих послуг для електронних транзакцій на внутрішньому ринку ЄС. Актуалізація рамки через eIDAS 2.0 підсилює тренд до уніфікації цифрової ідентичності та правового ефекту електронних довірчих інструментів у публічних сервісах [10]. Для українського контексту значення полягає у правовій сумісності кваліфікованого електронного підпису та печатки експертних документів із європейськими стандартами довіри до електронних

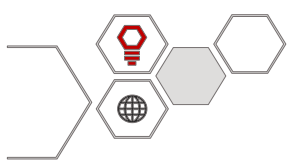

даних, зокрема з орієнтацією на презумпцію надійності за умови верифікованої ідентичності підписанта та забезпеченої цілісності [10].

Транскордонний контекст електронних доказів визначається паралельним розвитком інструментів Європейської Комісії щодо e-evidence та договірних механізмів Ради Європи. Європейська політика e-evidence спрямована на спрощення та прискорення отримання електронних доказів у транскордонних справах через спеціальний регуляторний пакет [2]. На рівні Ради Європи другий додатковий протокол до Будапештської конвенції про кіберзлочинність запроваджує інструменти розширеного співробітництва та розкриття електронних доказів, включно з механізмами прямої взаємодії компетентних органів та провайдерів; практичні аспекти стандартизації роботи з електронними доказами систематизовано у відповідному посібнику Ради Європи [4]. Для судово-експертної діяльності наслідком є зростання масиву електронних даних, що надходять із зовнішніх юрисдикцій, і підвищення вимог до уніфікованих стандартів автентичності, цілісності, документування ланцюга зберігання та підтвердження джерела даних.

Компаративні дослідження адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності засвідчують різні моделі організаційного підпорядкування та поєднання державного й приватного секторів у країнах ЄС; висновок про необхідність врахування відмінностей цих моделей зберігає практичну цінність для вибору української траєкторії реформ, особливо в частині стандартів якості та інституційної незалежності [18]. На стратегічному рівні OECD підкреслює, що війна трансформувала пріоритети цифровізації в Україні, зосереджуючи зусилля на відновленні доступу до інтернету, зміцненні цифрової інфраструктури та довгостроковій побудові надійного середовища даних, що прямо пов'язується з цифровою інфраструктурою правосуддя та експертної системи [7].

Висновки. Цифровізація судових експертиз у сучасному українському контексті постає об'єктом адміністративно-правового регулювання через

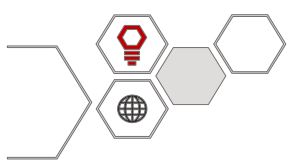

сукупність ознак: домінування організаційно-управлінських відносин у функціонуванні державних спеціалізованих установ; реєстрово-сервісну природу кваліфікації та публічного контролю статусу експерта; технологічно опосередковані юридичні гарантії автентичності й цілісності експертного висновку; потребу в стандартизованому управлінні даними, метаданими, доступом і кіберзахистом.

Оптимальною видається модель, у якій цифровізація експертної діяльності підпорядковується єдиній адміністративно-правовій логіці «цифрової довіри»: електронна форма експертного висновку з кваліфікованим підписом і печаткою; наскрізний облік експертних кадрових статусів у державному електронному реєстрі; стандартизовані протоколи управління цифровими доказами за ISO/IEC 27037; поступове впровадження процесних стандартів ISO 21043, доповнених інституційними інструментами міжлабораторного контролю та валідації методик. Зазначена комбінація переводить цифровий компонент із рівня технічної «опції» на рівень юридичної гарантії якості та відтворюваності.

Публічне управління цифровізацією судових експертиз потребує посилення внутрішнього контролю, проєктного управління та прозорості витрат на цифрові системи правосуддя, оскільки аудитні дані засвідчують ризики нерезультативного використання коштів і дефіцит контролю на інституційному рівні. Адміністративно-правові засоби мають охопити обов'язкові оцінки ризиків, кіберзахист, процедури реагування на інциденти, а також чітко визначені ролі держателів і адміністраторів реєстрів та інформаційних систем, синхронізованих із режимом персональних даних.

Євроінтеграційний вимір цифровізації судових експертиз потребує функціональної сумісності з режимами ЄС щодо довірчих послуг, захисту даних, регулювання штучного інтелекту та транскордонного доступу до електронних доказів. Пріоритетом має стати гармонізація процедур цифрового документообігу експертних установ із європейськими підходами до надійності

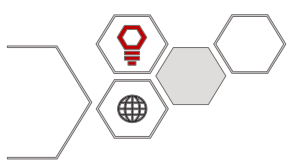

електронних даних і сервісів довіри, а також впровадження стандартів роботи з електронними даними, придатних для міжнародного співробітництва в умовах війни та розслідування міжнародних злочинів.

Перспективи подальших досліджень пов'язуються з розробкою конкретних адміністративно-правових моделей інтероперабельності цифрових систем судової експертизи із системами електронного правосуддя, аналізом практики застосування електронних висновків експертів у судових процесах, а також із формуванням правових рамок використання штучного інтелекту в судово-експертній діяльності з урахуванням вимог пояснюваності та відтворюваності.

Список використаних джерел

1. Berkeley Protocol on Digital Open Source Investigations: A Practical Guide on the Effective Use of Digital Open Source Information in Investigating Violations of International Criminal, Human Rights and Humanitarian Law. Нью-Йорк та Женева : Організація Об'єднаних Націй / Університет Каліфорнії в Берклі, 2022. ISBN 978-92-1-154233-2; eISBN 978-92-1-005343-3. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/2024-01/OHCHR_BerkeleyProtocol.pdf
2. E-evidence – cross-border access to electronic evidence. Європейська Комісія (розділ «Judicial Co-operation»). 28 липня 2023 р. URL: https://commission.europa.eu/law/cross-border-cases/judicial-cooperation/types-judicial-cooperation/e-evidence-cross-border-access-electronic-evidence_en
3. Electronic Evidence in Civil and Administrative Proceedings: Guidelines and Explanatory Memorandum. Страсбург : Рада Європи, 2019 (ухвалено Комітетом міністрів 30 січня 2019 р.). ISBN 978-92-871-9522-3. URL: <https://rm.coe.int/guidelines-on-electronic-evidence-and-explanatory-memorandum/1680968ab5>
4. iPROCEEDS-2: Launching of the Electronic Evidence Guide v.3.0. Рада Європи, Офіс програми з кіберзлочинності. 27 червня 2022 р. URL:

<https://www.coe.int/en/web/cybercrime/-/iproceeds-2-launching-of-the-electronic-evidence-guide-v-3-0>

5. Morrison G. S., Elliot S., Guinness J., Sonden L., Syndercombe Court D. A guide to ISO 21043 forensic sciences from the perspective of the forensic data science paradigm. *Science and Justice*. 2025. T. 65, № 5. Article 101304. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.scijus.2025.101304>. URL:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1355030625000887>

6. OECD Digital Government Studies. Paris : OECD Publishing. Серія «OECD Digital Government Studies», ISSN 2413-1962. DOI: <https://doi.org/10.1787/24131962>. URL:

https://www.oecd.org/en/publications/oecd-digital-government-studies_24131962.html

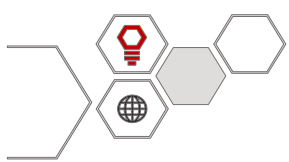
7. OECD. Digitalisation for recovery in Ukraine. OECD Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2022. DOI: <https://doi.org/10.1787/c5477864-en>. URL:

https://www.oecd.org/en/publications/2022/07/digitalisation-for-recovery-in-ukraine_40746fbc.html

8. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*. 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj/eng>

9. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending certain Union legislative acts (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*. 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/slv>

10. Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic

transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC (eIDAS). *Official Journal of the European Union*. 2014 (консолідована версія від 18.10.2024). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/910/2024-10-18/eng>

11. Standards and Best Practices for Digital Forensics. Кіберзлочинність. Модуль 4 Освітньої програми E4J. Відень : Управління ООН з наркотиків та злочинності, 2019. URL: <https://www.unodc.org/e4j/es/cybercrime/module-4/key-issues/standards-and-best-practices-for-digital-forensics.html>

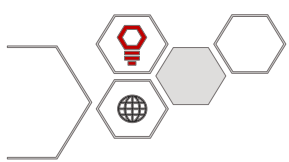
12. Авдеєва Г. К. Технологізація криміналістики і судової експертизи: сутність і роль у судочинстві. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2025. № 1(49). С. 108–119. URL: <http://pbz.nlu.edu.ua/article/view/338483/326847>

13. Безzubов Д. О., Алієв Р. В., Возник М. В. Нормативно-правове регулювання судовоекспертної діяльності в Україні в умовах війни. *DICTUM FACTUM*. 2024. № 2(16). С. 325–340. URL: <https://df.duit.in.ua/index.php/dictum/article/download/371/332>

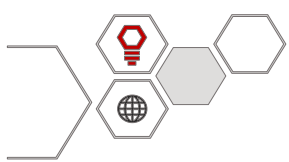
14. Гайченко А. Сфера експертного забезпечення правосуддя в умовах європейської інтеграції. *Судова експертиза*. 2025. № 1. С. 7–12. URL: <https://journal.srcif.com.ua/index.php/main/article/download/4/17>

15. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на здійснення загальнодержавних заходів з інформатизації судів, органів та установ системи правосуддя, використаних Державною судовою адміністрацією України (рішення Рахункової палати від 22.06.2021 № 14-1). Рахункова палата України, 2021. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2021/14-1_2021/Zvit_14-1_2021.pdf

16. Ковальов В. В. Цифровізація судово-експертної діяльності, як один з пріоритетних напрямів реформування системи кримінальної юстиції. *Правове регулювання суспільних відносин в умовах сталого розвитку*. С. 420–423. URL: https://kigap.kpi.ua/wp-content/uploads/2022/02/Zbirka_conf_10.12.2021.pdf#page=421

17. Лисюк А. М., Очеретний М. В. Адміністративно-правове регулювання судових експертиз в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2021. № 51. С. 150–153. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc51/32.pdf>
18. Михайлов В. О. Порівняння адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності в Україні та країнах Європейського Союзу. *Dictum Factum: Кримінальне право та процес. Кримінологія. Криміналістика*. 2023. № 2(14). С. 153–159. DOI: <https://doi.org/10.32703/2663-6352/2023-2-14-153-159>. URL: <https://df.duit.in.ua/index.php/dictum/article/download/293/261/>
19. Перевозова І. В., Сочка М. Б., Морозова О. С. Експертне забезпечення правосуддя в Україні: стан, динаміка та перспективи. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т. 2, № 3. С. 29–40. URL: <https://journals.csr.com.ua/index.php/sustainability/article/download/85/84>
20. Присвоєння кваліфікації судового експерта. Довідник державних послуг «Дія», Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://guide.diia.gov.ua/view/prysvoiennia-kvalifikatsii-sudovoho-eksperta-74ffeb21-3d04-4409-872f-175f91180fff>
21. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
22. Про затвердження Інструкції про порядок призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 09.10.1998 za № 705/3065). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98/print>
23. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру атестованих судових експертів : Наказ Міністерства юстиції України від

29.03.2012 № 492/5 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 03.04.2012 za № 484/20797). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12/print>

24. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2163-19>

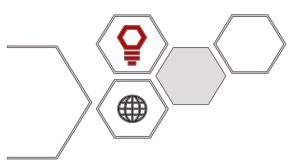
25. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/print>

26. Рибицькі П. Improvement of Forensic Science and Judicial Expertise System in Ukraine: Recommendations and Road Map for Implementation. EU Project Pravo-Justice, 2024. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/688/381/7d8/6883817d891d7624908973.pdf>

27. Ціжма Ю. І., Лишак О. А., Ціжма О. А. Діджиталізація як сучасна рушійна сила вдосконалення судово-експертної діяльності. *Криміналістика і судова експертиза*. 2023. № 68. С. 40–47. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/krise_2023_68_8.pdf

28. Шепітько В., Шепітько М. Доктрина криміналістики та судової експертизи: формування, сучасний стан і розвиток в Україні. *Law of Ukraine / Pravo Ukrainy*. 2021. № 8. URL: https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/article-pravo_2021_8_s1.pdf

29. Шепітько М., Латиш К. Використання штучного інтелекту в судово-експертній діяльності. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2024. Вип. 3(36). С. 24–36. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tpsek_2024_3_5.pdf

30. Яновська О. Цифрові технології в судовій владі в умовах воєнного стану в Україні (англ. Digital Technologies in the Judiciary under Martial Law in Ukraine). Прес-центр Верховного Суду, 9 жовтня 2025 р. URL: <https://court.gov.ua/eng/supreme/pres-centr/news/1894732/>

31. Янюк Н. О. Участь експерта в адміністративно-деліктному провадженні: проблеми правового регулювання. *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2024. Вип. 79. С. 166–174. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2024.79.166>. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/download/12537/128>

83